

Hart voor de Za(a)k

Verdergaande kerkelijke samenwerking in de Zak van Zuid-Beveland

Tussentijdse rapportage juni 2015

Inleiding

Deze rapportage is in een eerste concept besproken en bijgesteld op 18 juni tijdens het tweede overleg van vertegenwoordigers van gemeenten binnen de Protestantse kerk in de Zak van Zuid Beveland die verdergaande samenwerking nastreven. Op 26 maart kwamen vertegenwoordigers van de kerkenraden van Hoedekenskerke, Nisse, 's Heer Abtskerke, Driewegen-Ellewoutsdijk-Ovezande, Borssele en Lewedorp voor een eerste keer bijeen. 's Heer Arendskerke was verhinderd en Oudelande heeft aangegeven zo mogelijk de tweede bijeenkomst aan te schuiven indien op dat moment een kerkelijk werker benoemd is. Dat is inmiddels met ingang van 1 juni 2015 een feit in de persoon van Mathilde Meulenstein. Zij is aangesteld voor 20% Oudelande en 20% Nieuwdorp. Zij is tevens kerkelijk werker voor Heinkenszand (44%). Op 18 juni was Mathilde namens Oudelande aanwezig bij het overleg.

In deze notitie wordt eerst een beknopt overzicht gegeven van het eerste jaar.

Vervolgens worden langs de lijnen van de startnotitie (Hart voor de Zaak – Hart voor de Zak, november 2014) een aantal thema's aangestipt.

Beknopt chronologisch overzicht eerste fase, juni 2014 – juni 2015:

“van verkennen naar ontwikkelen”.

1. Juni – november 2014: eerste verkenning door Arie van der Maas, uitmondend in notitie Hart voor de Zaak, Hart voor de Zak (zie verder deze notitie)
2. December 2014 – maart 2015: bespreken en inventariseren reacties op de notitie, uitmondend in eerste overleg vertegenwoordigers kerkenraden op 26 maart. Eerste bijeenkomst *Geloven en kerk – zijn langs nieuwe wegen* in Hoedekenskerke op 27 januari.
3. April – juni 2015: Tweede bijeenkomst *Geloven en kerk – zijn langs nieuwe wegen* op 28 april in Ellewoutsdijk. Resultaat een drietal project ideeën met werkgroepjes (zie onder bij punt B). Vervolgbesprekingen over aantal onderwerpen, uitmonden in een tweede bijeenkomst met vertegenwoordigers van de kerkenraden op 18 juni.

A. Koepelstructuur en aspecten van samenwerking

(perspectief a. uit notitie Hart voor de Zaak – Hart voor de Zak)

1. Structuur. Tijdens de eerste bijeenkomst op 26 maart is unaniem uitgesproken dat de urgentie zich nu echt aandient om “zaken voor de toekomst” te gaan regelen. Het beeld dat gebruikt werd “we moeten het regelen nu het water tot onze middel staat en voordat het tot aan de mond staat” vond brede instemming. Het model (federatie) zoals gebruikt door Lewedorp, Borssele en 's Heer Arendskerke sinds 1 januari 2015 zou in de toekomst wellicht als voorbeeld kunnen dienen. Het werken aan de structuur en besluitvorming daartoe heeft echter op dit moment nog niet prioriteit 1. We willen eerst verder gaan met elkaar beter leren kennen en samenwerken op inhoud en deelterreinen. Het voornemen is om vanaf 2016 het overleg over de vorming van een samenwerkingsverband concreter te starten. De uitgangspunten daarbij zoals in

de startnotitie omschreven zoals *financiën vooralsnog afzonderlijk per dorp / gemeente houden en kerkdiensten / vieringen zolang mogelijk iedere zondagmorgen op ieder dorp* (afgezien van incidentele gezamenlijke diensten of bestaande om-en-om praktijken) worden als belangrijk onderstreept.

2. Communicatie. Iedere gemeente streeft er naar voor 1 januari 2016 (mede vanwege de ANBI problematiek) een eigen website online te hebben. De mooie en doelmatige website van 's Heer Abtskerke zou wellicht als format / template kunnen dienen voor DEO en de gemeenten van De Samenwerking. Dit zou ook de uniforme uitstraling van verschillende websites in de Zak bevorderen. Over dit punt wordt nader overlegd.
Naast websites voor iedere gemeente is het van belang ook de gezamenlijke communicatie de komende maanden daadwerkelijk gestalte te gaan geven. Dit kan het beste via Kerkwijzer, een gezamenlijke website en een Facebook pagina. Voorstel is om dit te doen langs alle drie de kanalen onder een zelfde naam / label: "*Geloven in de Zak*". Hierin zit de dubbele betekenis van het zichtbaar willen maken wat er in de Zak van Zuid Beveland aan verschillende geloofsgemeenschappen zijn. Wanneer daar door betrokkenen mee ingestemd wordt maken we per dorp ook zichtbaar welke andere kerkgemeenschappen actief zijn. De slogan / het label *Geloven in de Zak* wil ook het geloof, het vertrouwen in de kracht en de pracht van het gebied tot uitdrukking brengen. Naast een website is ook een Facebook – pagina een zinvol aanvullend medium en vrij eenvoudig te starten en onderhouden.
3. Vorming- en toerusting / kringwerk. Na wat eerste "schoten voor de boeg" in het seizoen 2014 – 2015 komen er in 2015 – 2016 een aantal onderwerpen / activiteiten die aan de "gezamenlijkheid" worden aangeboden. Dit zou nog kunnen groeien in het komende seizoen, mede wellicht in overleg met omliggende gemeenten zoals bijvoorbeeld de Parochie-kernen en Heinkenszand, 's Gravenpolder / Baarland. Bekendmaking kan lopen via de communicatiekanalen genoemd onder 2. Op dit moment zijn in voorbereiding:
 - a. (najaar 2015, Arie van der Maas) Paulus en zijn tijdgenoten, 2 avonden + voorstelling van Kees Posthumus (www.keesposthumus.nl) op zondagavond 1 november.
 - b. (najaar 2015, Egbert Rietveld) Leren omgaan met verschillen vanuit het denken van rabbijn Jonathan Sacks (leeskring)
 - c. (voorjaar 2016, Egbert Rietveld) Kloosterbezoek met voorbereidende bijeenkomst.
 - d. (door seizoen heen, Marjo Wisse) Kinderkerk in de kleine gemeente.
 - e. (door seizoen heen, Marjo Wisse) Oecumenische gesprekskring
 - f. (voorjaar 2016, Arie van der Maas) Kennismaking met Oecumenisch document Wereldraad van Kerken "The Church" en de betekenis daarvan voor lokale en regionale oecumene.In de zomermaanden van 2015 wordt een nadere inventarisatie gemaakt van wat er in iedere afzonderlijke gemeente is aan vorming- en toerusting (van kinderwerk tot koren). Daarbij zullen een aantal van deze activiteiten die daarvoor geschikt zijn ook nog worden 'opengesteld' voor deelname' uit andere gemeenten.

4. Financiën. Zolang nog niet gewerkt wordt onder een meer formele gezamenlijke structuur zal er iets moeten worden afgesproken voor een paar dingen die in gezamenlijkheid gedaan worden en die geld kosten. Bijvoorbeeld het ontwikkelen en exploiteren van een gezamenlijke website. Er zijn een aantal mogelijkheden. Tijdens het kerkenraadsoverleg op 18 juni is afgesproken dat alle deelnemende gemeenten €200,- in een “potje” doen waaruit de uitgaven gedaan worden. Daarbij zal er periodiek verantwoording zijn van inkomsten en uitgaven aan het kerkenraadsoverleg. Gezocht wordt nog naar een gemeente c.q. iemand die dit bijhoudt.
5. Gezamenlijke diensten. Belangrijk uitgangspunt is en blijft dat in principe (afgezien uiteraard van andere afspraken die er al door gemeenten gemaakt zijn) iedere zondagmorgen in iedere gemeente / dorp een kerkdienst / viering blijft. Geen sanering van kerken en gemeenten. Toch lijkt het ook belangrijk om elkaar, ook als gemeenteleden in en rondom het “vieren”, beter te leren kennen. Gekozen wordt om vooralsnog aan te sluiten bij een aantal natuurlijke momenten in het jaar dat er toch al in en door veel gemeenten geparticipeerd wordt in gezamenlijke diensten:
 - a. Een oecumenische dienst in januari rondom de gebedsweek voor de eenheid
 - b. De gezamenlijke oecumenische Hemelvaartdienst met ‘ochtendwandeling’
 - c. Openluchtdienst(en) begin juli.Daarnaast wordt gekozen om vanaf 2016 begin oktober een gezamenlijke regiodienst te gaan houden waarin kerkgangers van alle bij het samenwerkingsverband aangesloten gemeenten samenkomen. Het voornemen is om dit op zondag 16 oktober 2016 te laten plaatsvinden, zo mogelijk in Oudelande.

B. Nieuwe gezamenlijke initiatieven (missionair – diaconaal) (perspectief b. uit notitie Hart voor de Zaak – Hart voor de Zak)

Tijdens twee avonden (27 januari en 28 april) hebben zich, mede ook met betrokkenheid van vertegenwoordigers van 't Kerkje van Ellesdiek, ideeën gevormd voor een drietal verschillende initiatieven die de komende tijd verder onderzocht / uitgewerkt gaan worden. Op woensdag 2 september is er om 20.00 uur een vervolg bijeenkomst waar de stand van ontwikkeling van alle drie de projecten besproken wordt. Het gaat om de volgende drie initiatieven:

1. Missionair – diaconaal: “*Verder met Jikkemiene*”. Ook de dagactiviteit voor mensen met een beperking in Nisse, ‘Jikkemiene’, heeft te maken met bezuinigingen en veranderingen in de zorg. De continuïteit van de voorziening is daarmee in gevaar. Door persoonlijke contacten van Egbert Rietveld is het idee gegroeid om mede door het organiseren van vrijwilligers voor het dagelijks vervoer de voorziening in stand te houden. Inmiddels is het al gelukt een groep van 25 vrijwilligers te werven. Hiermee kan de kerk een duidelijk positieve maatschappelijke gezicht tonen. Tevens biedt het wellicht in de verdere toekomst mogelijkheden om in samenwerking met “Jikkemiene” iets op te zetten in de sfeer van “ontmoetingsplek” in combi met het nabij gelegen kerkgebouw. Eerste contactpersoon voor dit initiatief: Egbert Rietveld (06 – 34 10 46 59 – ds.e.j.rietveld@gmail.com)

2. *Missionair – spiritueel / meditatief: “Kerkenpad 2.0”*. Min of meer naar voorbeeld van het pioniersproject www.nijkleaster.fr in Jorwerd, Friesland gaat een begin gemaakt worden met het opzetten van meditatieve wandelingen door de Zak van Zuid Beveland. Een werkgroepje gaat het idee nader uitwerken. Eerste contactpersoon voor dit initiatief is Cor Kuyvenhoven (0113 - 656502 deverbinding@zeelandnet.nl www.tevoetisgoed.nl). Wellicht wordt op zondagmiddag 27 september een eerste try-out georganiseerd in de vorm van een “Franciscus-wandeling” vanuit Driewegen.
3. *Missionair – muzikaal: “De trein op stoom voor het evangelie”*. Tijdens de bijeenkomst op 28 april kwam het idee op: “ik wil al heel lang iets met de stoomtrein en dan gospelmuziek / zang daarin...” Doordenkend op dit idee gaat een werkgroepje aan de slag. Eerste contactpersoon voor dit initiatief is Arie van der Maas (06 – 13423121 apvdmaas@zeelandnet.nl). <https://www.youtube.com/watch?v=pBDC7TRhCYY> (denk er even foto’s bij uit ons mooie gebied...)”)

C. Oecumenisch verlangen

(perspectief b. uit notitie Hart voor de Zaak – Hart voor de Zak)

Aan dit derde perspectief is tot nu toe nog weinig structureel gewerkt. Wel zijn er goede informele contacten met de parochiekernen in 's Heerenhoek, Lewedorp, Ovezande en Kwadendamme en zijn er positieve reacties ontvangen op de notitie, ook van het pastoraal team en het bestuur van de Pater Damiaan parochie. De predikanten zullen een afspraak maken om na de zomervakantie een meer gestructureerd overleg op gang te brengen met de leden van het pastoraal team. Het streven is om met name de onderdelen A-3 en B ook te laten ontwikkelen over de grenzen van de Protestantse kerk heen.

Arie van der Maas, in samenspraak met Egbert Rietveld en Marjo Wisse,
22 juni 2015